

svenska **nu**

LÄRARHANDLEDNING

**Boken om
mina språk**

Välkommen till vad vi hoppas är ett givande arbete med att skapa böcker över elevernas språkliga världar! Att fundera på sin egen språkliga och kulturella identitet är viktigt för oss alla, inte minst för att kunna bemöta andra från olika kulturella och språkliga bakgrunder. Syftet med "Boken om mina språk" är att stödja elevernas språkutveckling, språkliga och kulturella identitet, självkänsla och självkänedom. Uppgiftshelheten är tänkt att stödja även dig som lärare att lära känna dina elevers språkliga världar bland annat för att bättre kunna differentiera för lärande. Arbetet är tänkt att resultera i individuella böcker över elevernas språkliga världar, vilket ger dem en slutprodukt som de kan se tillbaka på under sin utveckling och använda som stöd i framtida arbetsökande eller studier.

Se gärna arbetet som långsiktigt. Det kan planeras in som en sammanhängande sekvens, men vi rekommenderar att jobba med boken då och då under en termin eller ett helt läsår. Deluppgifterna är planerade att tillsammans bilda en helhet om elevernas språk, men det är även möjligt att endast arbeta med valda delar ur helheten.

Instruktionerna för arbetet med boken kan till sin utformning se ganska stela ut, det finns slutna frågor och möjlighet att ge enstaviga svar. Som lärare behöver du gå in i arbetet och fundera på vilken information just dina elever behöver för att öppna upp för frågorna som ställs och uppgifterna som ges. Vilken kunskap besitter eleverna redan, vilken kan de behöva hjälp med? Att göra för- och efterarbete som inte i detalj återges här är det som din expertis behövs till.

Ni kan arbeta med böckerna i valfritt format, t.ex. i ett textdokument online eller i utskrift (se word-mall), i ett program för att skapa digitala böcker (se exempelbok gjord med BookCreator) eller i något annat program, t.ex. Padlet eller Powerpoint. Ge gärna eleverna frihet att vara kreativa med utformningen och göra böckerna till sina egna. ●

INNEHÅLL

1. Vem är jag?	3
2. Min språkliga omgivning	3
3. Underhållning	4
3a. Jag läser ...	4
3b. Jag tittar och lyssnar på ...	4
3c. På svenska läste jag senast ...	5
3d. På svenska tittade eller lyssnade jag senast på ...	5
4. Mitt språkträd	6
5. Mitt språkporträtt	7
6. Kulturell och språklig identitet	8
7. Mina språkliga färdigheter	9
8. Utvärdering	9
9. Om författaren	9
Bilaga 1. Språkträd	10
Bilaga 2. Språkporträtt	11
Bilaga 3. Isbergsmodellen	12

I. VEM ÄR JAG?

Boken inleds med en allmän introduktion av författaren till boken, där eleverna gärna kan få fria händer att presentera sig själva.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER:

1. Skriv en kort presentation av vem du är. Berätta till exempel vad du heter, din ålder, varifrån du kommer, vilken skola du går i och vilka dina intressen är.
2. Beskriv dina språk och dialekter. Vilka språk och dialekter kan du, vilka talar du, vilka är du bekanta med, vilka önskar du att du ännu skulle lära dig och varför?
 - Om du jobbar multimodalt: Filma i steg 2 in en video där du pratar om (och på) dina språk och dialekter.
 - Om du jobbar med textdokument: Skriv i steg 2 in en kort text om (och på) dina språk och dialekter.

2. MIN SPRÅKLIGA OMGIVNING

I den här delen gör eleven en kartläggning av de språk som talas i omgivningen, i familjen, på fritiden, i skolan.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER:

För varje fält fundera på de språk och dialekter du stöter på i olika sammanhang. Berätta inte bara vem och vilket språk eller vilken dialekt som talas utan kanske också hur mycket eller hur ofta du hör eller pratar med specifika personer på specifika språk och hur du känner kring att prata på ett visst språk med en viss person.

Med ordet förälder menas vårdnadshavare. Alla familjer ser inte likadana ut. Svara enligt hur din familj ser ut oavsett om du har två mammor eller farföräldrar, adoptivföräldrar eller fosterföräldrar, helt enkelt enligt vem som ingår i din närmaste familj.

Min språkliga omgivning – familj

1. Vilka språk talas i min familj?
2. Vilka språk talar mor-/farföräldrar?
3. Vilka språk talar andra släktingar?
4. Vilka språk talas av andra för mig viktiga personer?

Min språkliga omgivning – fritid

1. Vilka språk talar mina vänner?
2. Vilka språk talas på hobbyer?
3. Vilka språk läser jag på?
4. Vilka språk hörs på tv/www/soc.medier?

Min språkliga omgivning – skola

1. Vilka språk talar mina lärare?
2. Vilka språk talar mina klasskamrater?
3. Vilka språk talar andra skolkompisar?
4. Vilka språk talar läromedel och -miljöer?

3. UNDERHÅLLNING

I den här uppgiften får eleverna fundera på sina läs- och medievanor utifrån en språklig synvinkel samt ge exempel på vilka svenska texter eller program som varit aktuella på den senaste tiden.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER:**3a. Jag läser ...**

1. Berätta vad du läser, t.ex. bloggar, tidningar, tidskrifter, böcker, noveller, artiklar, sociala medier, nyhetstjänster, annat?
2. Hur ofta eller hur länge läser du? I veckan? I månaden? Varje dag?
3. På vilka språk läser du vilka slags texter?
4. Hur och var läser du? I soffan? Sängen? På skärmen? Annat?
5. Vad skulle du läsa mera om du prioriterade läsning? Vad skulle du vilja läsa?

3b. Jag tittar och lyssnar på ...

1. Berätta vad du tittar och lyssnar på? TV? Radio? Streamningstjänster? YouTube? TikTok? Ljudböcker? Poddar? Andra sociala medier?
2. Hur ofta eller hur länge tittar eller lyssnar du på varje? I veckan? I månaden? Varje dag? Hur många timmar?
3. På vilka språk gör du detta?

4. Hur tittar eller lyssnar du? I soffan? Sängen? På skärmen? I bussen? När du cyklar? Annat?
5. Vad skulle du titta eller lyssna mera på om du prioriterade det?

3c. På svenska läste jag senast ...

1. *Om du jobbar multimodalt: Hitta en länk till boken, bloggen, tidningen, tidskriften, novellen, artikeln, nyhetstjänsten, annat, eller ta en skärmdump eller ett fotografi av texten du senast läste på svenska. Sätt in länken eller bilden i boken om dina språk. (Om du inte har läst något på svenska på länge, leta reda på något du skulle vilja läsa på svenska.)*

Om du jobbar med textdokument: Skriv namnet på boken, bloggen, tidningen, tidskriften, novellen, artikeln, nyhetstjänsten eller annat du senast läste på svenska. (Om du inte har läst något på svenska på länge, leta reda på något du skulle vilja läsa på svenska.)

2. Berätta kort vad texten handlar om.
3. Vad läser du på svenska vanligtvis? Svaret kan vara ingenting! Varför är det så?
4. Om du skulle börja läsa mera på svenska, vad skulle du vilja läsa?

3d. På svenska tittade eller lyssnade jag senast på ...

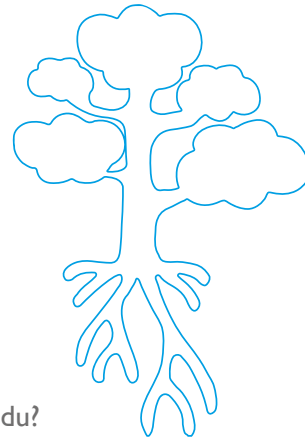
1. *Om du jobbar multimodalt: Hitta en länk till det svenskspråkiga program eller inlägg du senast tittade eller lyssnade på, eller ta en skärmdump eller ett fotografi av det. Sätt in länken eller bilden i boken om dina språk. (Om du inte har tittat eller lyssnat på något på svenska på länge, leta reda på något du skulle vilja titta eller lyssna på.)*

Om du jobbar med textdokument: Skriv namnet på det svenskspråkiga programmet eller berätta om inlägget du senast tittade eller lyssnade på. (Om du inte har tittat eller lyssnat på något på svenska på länge, leta reda på något du skulle vilja titta eller lyssna på.)

2. Berätta kort vad det du tittade eller lyssnade på handlar om?
3. Vad tittar eller lyssnar du på på svenska vanligtvis? Svaret kan vara ingenting! Varför är det så?
4. Om du skulle börja titta eller lyssna mera på svenska, vad skulle du välja då?

4. MITT SPRÅKTRÄD

I språkträdet får eleverna visualisera sina språkliga tidsaxlar, på vilka vägar olika språk och dialekter kommit in i deras liv och hur mycket tid och plats de tagit. Uppgiften utgör ett underlag för att konkretisera och reflektera kring sin egen språkliga och kulturella identitet. Språkträdsmodellen har utvecklats av Anna-Lena Østern.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER:

Fyll i den angivna trädmodellen eller skapa din egen.

1. Trädets rötter: Vilka språkliga rötter har du? Vilka språk och/eller dialekter har dina föräldrar levt med och berättat om för dig? Känner du till den språkliga bakgrunden för även tidigare generationer?
2. Trädstammen och förgreningar: När har olika språk och/eller dialekter kommit in i ditt liv? Hur mycket plats och tid har språken fått längs med vägen?
3. Trädkronan: Hur ser din blomstrande "språkkrona" ut i dag? Finns det olika dialekter där, finns det olika språk? Hur ser din språkkompetens ut i dag?
4. Skriv en kort beskrivande kommentar till ditt språkträd.

5. MITT SPRÅKPORTRÄTT

Språkporträttet är ett verktyg för att fundera kring sin egen språkliga identitet, t.ex. vilka språk som är känslspråk och vilka som har mer instrumentella funktioner.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER:

1. Gör en lista på alla språk och/eller dialekter du talar. Ta gärna även med språk eller dialekter som du inte talar men som är en viktig del av din språkliga miljö eller ditt språkarv. Det vill säga: vilka språk finns i din kropp?
2. Var i din kropp finns dessa? Fundera lite. Finns de i fötterna, i huvudet, i munnen, eller i magen till exempel?
3. Vilka känslor kopplar du ihop med de olika språken eller dialekterna? Skriv gärna några känslor efter varje språk eller dialekt. Till exempel: glad, sprittande, ledsen, skamsen, arg eller stolt.
4. Välj ut en färg som passar för varje språk eller dialekt. En färg = ett språk eller en dialekt.
5. Använd den givna kroppsformen eller skapa din egen och rita nu in dina språk och/eller dialekter så som du upplever dem, du kan till exempel rita dina händer enligt det eller de språk du skriver med eller ditt hjärta med det språks färg som knyter dig samman med de som du älskar.
6. Förklara din bild för någon som inte känner dig.
 - Om du jobbar multimodalt: Gör en ljud- eller videofil som förklarar din bild för någon som inte känner dig.
 - Om du jobbar med text: Skriv en kort text som förklarar din bild för någon som inte känner dig.

6. KULTURELL OCH SPRÅKLIG IDENTITET

Med isbergsmodellen får eleverna fundera kring kulturell och språklig identitet utifrån olika dimensioner av kultur. Detta inkluderar såväl hur vi framstår utåt t.ex. genom vårt beteende och våra handlingar som djupare skikt av vår språkliga och kulturella identitet, såsom de grundläggande värderingar och normer som färgar vår syn på livet och omgivningen.

UPPGIFTSINSTRUKTIONER

1. Titta på isberget. Det föreställer synlig kultur som vi lätt kan iakttä, t.ex. kläder, språk, flaggor, musik, litteratur och fester, men också osynlig kultur som hör till det mer omedvetna planet och även väcker mera känslor, t.ex. kroppsspråk och beröring eller hur vi uppfattar bl.a. tid, arbete, vänskap och sociala roller.

2. Hur ser ditt isberg ut?

3. Vilka tankar väcker isberget?

4. Fyll i ditt eget isberg.

5. Berätta om ditt isberg.

- Om du jobbar multimodalt: Gör en ljud- eller videofil där du berättar om ditt isberg.
- Om du jobbar med text: Skriv en kort text där du berättar om ditt isberg.

BILAGA 3. ISBERGSMODELLEN

7. MINA SPRÅKLIGA FÄRDIGHETER

I den här uppgiften får eleverna själva evaluera sina språkkunskaper och fundera på hur de skulle vilja utveckla dem.

UPPGIFTSINSTRUKTION

Eleverna skriver en kort text där de funderar på följande frågor:

1. Vilket eller vilka språk kan du bäst?
2. Vilket eller vilka språk gillar du mest?
3. Vilket eller vilka språk tycker du att du pratar bäst?
4. Vilket eller vilka språk tycker du att du skriver bäst på?
5. Vilket eller vilka språk skulle du vilja kunna bättre?
6. Hur skulle du i övrigt vilja utveckla dina språkliga färdigheter?

8. UTVÄRDERING

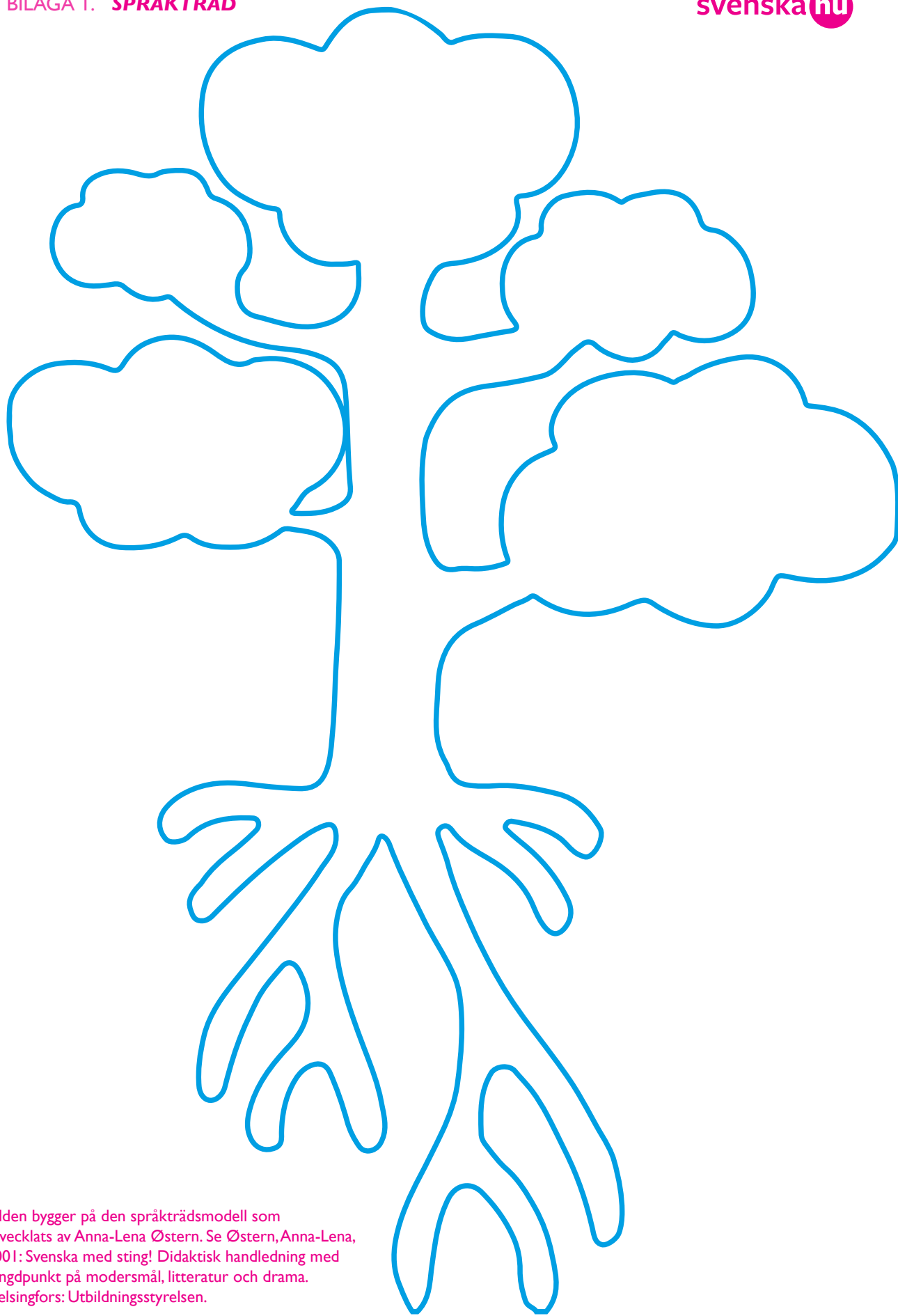
Med den här summerande uppgiften får eleverna möjlighet att blicka tillbaka på det arbete de gjort med boken och reflektera kring vad de under arbetets gång lärt sig om sig själva och sina språk.

UPPGIFTSINSTRUKTION:

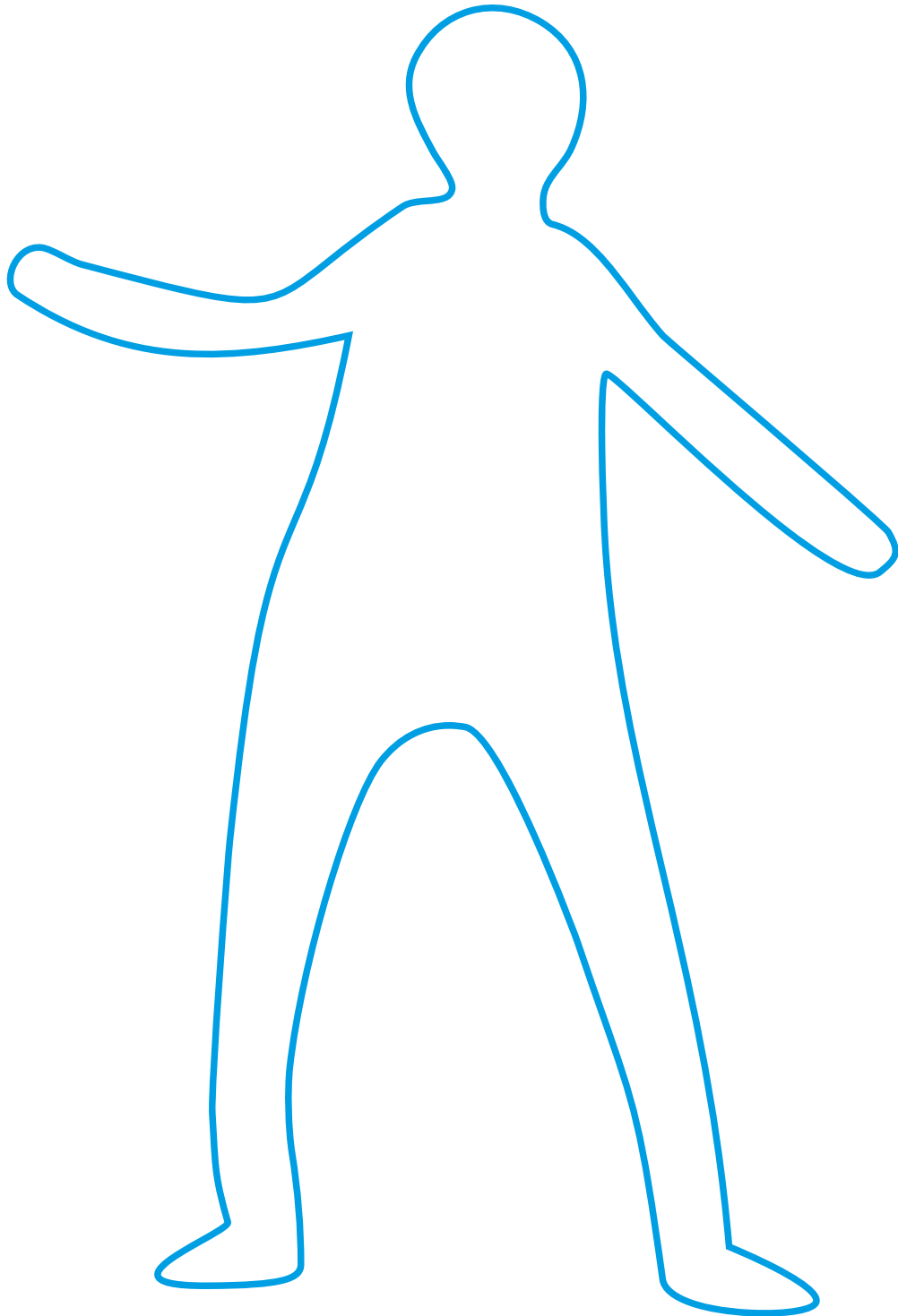
1. Läs eller bläddra igenom din bok.
2. Fundera kring vad du lärt dig då du skrivit på din bok och vilka tankar arbetet väckt.
3. Finns det någon du vill dela din bok med?

9. OM FÖRFATTAREN

I slutet av boken kan eleverna skriva in en kort avslutande författarpresentation och eventuellt lägga in en bild på sig själva.

Bilden bygger på den språkträdsmodell som utvecklats av Anna-Lena Østern. Se Østern, Anna-Lena, 2001: Svenska med sting! Didaktisk handledning med tyngdpunkt på modersmål, litteratur och drama. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen.

- Beteenden och handlingar
- mat, kläder, språk, mode, musik, konst, litteratur

- ansiktsuttryck, gester, kroppsspråk, ögonkontakt, beröring
- föreställningar av vänskap, skönhet, artighet
- uppfattningar om tid, rättvisa, roller relaterade till ålder, kön, klass
- attityder mot barn, ungdomar, åldringar, djur
- förhållningssätt till religion, äktenskap, barnuppfostran, arbete, samarbete och konkurrens

- Uppfattningar, normer, värderingar

Bilden är inspirerad av den kulturmodell som presenterats av Edward T. Hall (Beyond Culture, 1976) och tidigare illustrationer av den.

Bilden är inspirerad av den kulturmodell som presenterats av Edward T. Hall (Beyond Culture, 1976) och tidigare illustrationer av den.

BOKEN OM MINA SPRÅK har producerats för Svenska nu av projektet Äiru 1.0, som finansieras av Svenska kulturfonden 1.9.2021–31.8.2023. Projektet genomförs vid Helsingfors universitet och Åbo Akademi. Inom projektet har speciellt Johanna Björkell (Åbo Akademi), Sofie Henricson (Helsingfors universitet) och Siv Björklund (Åbo Akademi) arbetat med Boken om mina språk.

**våga
uppleva
svenska**

nu

HANAHOLMEN

svenska **nu**

facebook.com/svenskanu

twitter.com/svenskanu

instagram.com/svenskanu